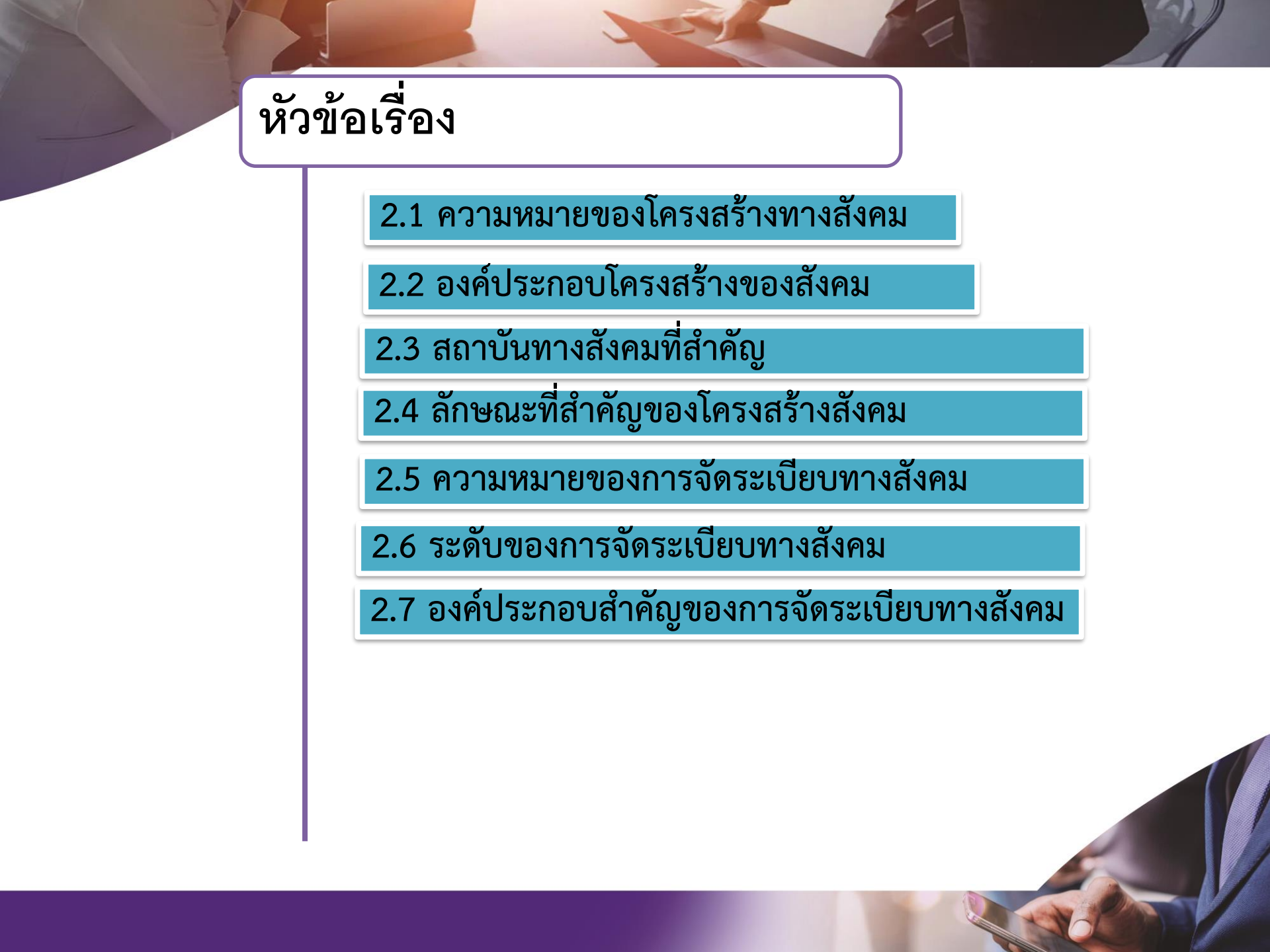

The background is a collage of business and technology-related images. It includes a person's hands on a laptop, a line graph with data points, a network diagram with nodes and connections, and a person holding a smartphone. The overall theme is modern business and digital technology.

หน่วย 2

โครงสร้างของสังคม

และการจัดระเบียบสังคม

หัวข้อเรื่อง

2.1 ความหมายของโครงสร้างทางสังคม

2.2 องค์ประกอบโครงสร้างของสังคม

2.3 สถาบันทางสังคมที่สำคัญ

2.4 ลักษณะที่สำคัญของโครงสร้างสังคม

2.5 ความหมายของการจัดระเบียบทางสังคม

2.6 ระดับของการจัดระเบียบทางสังคม

2.7 องค์ประกอบสำคัญของการจัดระเบียบทางสังคม

2.1 ความหมายของโครงสร้างทางสังคม

โครงสร้างทางสังคม มีความหมายกว้างๆ เป็นทั้ง รูปธรรมและนามธรรม เป็นพันธะที่ผูกมัดผู้คน และเป็นพลังให้กับชุมชนต้องปฏิบัติตามโครงสร้างนั้น ๆ โดยที่ โครงสร้างทางสังคมดังกล่าวมีอำนาจเหนือ ความคิดและการกระทำ ตลอดจนอุปนิสัยของมนุษย์ในสังคมล้วนขึ้น อยู่กับค่านิยมหรือคุณค่าทางสังคมซึ่ง มีโครงสร้างทางสังคมเป็นปัจจัยหลัก

2.2 องค์ประกอบโครงสร้างของสังคม

โครงสร้างของสังคมสามารถจำแนกองค์ประกอบออกได้เป็น 2 ส่วน คือ องค์การสังคมและ สถาบันสังคม ดังนี้(สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2532 : 149-163)

2.2.1 องค์การสังคม

1. กระบวนการจัดระเบียบสังคมของสมาชิกในสังคมเป็นทั้งการสร้างและการสอนระเบียบของ สังคม ให้กับสมาชิกในสังคม
2. กลุ่มสมาชิกของสังคมที่ได้จัดระเบียบสังคมแล้ว

2.3 สถาบันทางสังคมที่สำคัญ

สถาบันทางสังคม หมายถึงแบบอย่างของพฤติกรรมที่เป็นมาตรฐาน เป็นที่ยอมรับและปฏิบัติสืบทอดกันมา เพื่อตอบสนองความต้องการหรือแก้ปัญหาเพื่อให้สังคมดำรงอยู่ได้สถาบันทางสังคมที่สำคัญประกอบด้วย

2.3.1 สถาบันครอบครัว

2.3.2 สถาบันการศึกษา

2.3.3 สถาบันศาสนา

2.3.4 สถาบันการเมืองการปกครอง

2.3.5 สถาบันเศรษฐกิจ

2.3.6 สถาบันสื่อสารมวลชน

2.3.7 สถาบันนันทนาการ

2.4 ลักษณะที่สำคัญของโครงสร้างสังคม

โดยทั่วไปโครงสร้างทางสังคมมีลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

1. มีการรวมกลุ่มของคนในสังคม ซึ่งแต่ละกลุ่มที่รวมกันต่างมีหน้าที่รับผิดชอบและประสิทธิภาพ ในการทำงานตามที่กลุ่มได้กำหนดเป้าหมายไว้
2. มีแนวทางในการปฏิบัติอย่างเหมาะสมหรือมีกฎเกณฑ์ระเบียบแบบแผนเป็นแนวทางให้ยึดถือร่วมกัน โดยยึดหลักประโยชน์สูงสุดของสังคม
3. มีจุดหมายในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ที่ดีและมีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้กับสังคมนั้น
4. มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงได้กล่าวคือ โครงสร้างของสังคมจะมีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลง ทั้งในแง่ของการเพิ่มขึ้นหรือลดลง เช่น จำนวนคนอาจเพิ่มขึ้นหรือลดลงจากการเคลื่อนย้ายประชากร ในสังคม หรือ รูปแบบของความสัมพันธ์ของบุคคลภายในสังคม อาจมีการปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์หรือ สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในสังคม เป็นต้น

2.5 ความหมายของการจัดระเบียบทางสังคม

นักสังคมวิทยาได้กล่าวถึงธรรมชาติของมนุษย์ว่า เป็นสัตว์สังคม การดำรงชีวิตของมนุษย์นั้น จึงต้องอยู่ 'รวมกันเป็นหมู่' เป็นกลุ่ม มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน ซึ่งส่งผลต่อการมีชีวิตรอด และความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ แต่เนื่องจากลักษณะทางธรรมชาติของมนุษย์ที่ไม่ 'แตกต่างกัน' ไปจากสัตว์ ประเภทอื่น ๆ เช่น ความต้องการที่จะทำอะไรตามความคิดและจิตใจของตนเอง

2.6 ระดับของการจัดระเบียบทางสังคม

บรูมและเซลซนิก (Broom & Selznick, 1971 : 15) กล่าวถึงระดับของการจัดระเบียบทางสังคม มี 3 ระดับ คือ

2.6.1 ระดับบุคคล

2.6.2 ระดับกลุ่ม

2.6.3 ระดับสังคม

2.7 องค์ประกอบสำคัญของการจัดระเบียบทางสังคม

ปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบของการจัดระเบียบทางสังคม

2.7.1 บรรทัดฐานทางสังคม (Social Norms)

1. ความหมายของบรรทัดฐานทางสังคม = มาตรฐานที่คนส่วนใหญ่ในกลุ่มยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ได้แก่ กฎ ระเบียบ แบบแผนความประพฤติต่าง ๆ

2. ประเภทของบรรทัดฐานทางสังคม

1. วิถีประชา หรือวิถีชาวบ้าน หมายถึง แนวทางการปฏิบัติของบุคคลในสังคมที่ยอมรับและปฏิบัติตามความเคยชิน

2. กฎศีลธรรม หรือจารีต หมายถึง ระเบียบแบบแผนที่สมาชิกในสังคมปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ซึ่งจะมีความสำคัญมากกว่าวิถีประชา หากฝ่าฝืนจะถูกสังคมประณามและลงโทษ และมีเรื่องของศีลธรรมเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย

3. กฎหมาย หมายถึง กฎเกณฑ์หรือข้อบังคับที่เป็นลายลักษณ์อักษร ใช้ควบคุมความประพฤติของคนในสังคม ให้เป็นไปตามกระบวนการยุติธรรมที่กำหนดไว้

2.7 องค์ประกอบสำคัญของการจัดระเบียบทางสังคม

2.7.2 สถานภาพทางสังคม (Social Status)

ความหมายของสถานภาพทางสังคม

ตำแหน่งของบุคคลที่สังคมกำหนดขึ้นหรือตำแหน่งที่ได้รับจากการเป็นสมาชิกของ สังคม และบุคคลเดียวอาจมีหลายสถานภาพได้

ประเภทของสถานภาพ

1. สถานภาพที่ติดตัวมาโดยสังคมเป็นผู้กำหนด เช่น เพศ อายุ เชื้อชาติ เครือญาติ
2. สถานภาพที่ได้มาโดยความสามารถ ได้แก่ การประกอบอาชีพ การศึกษา การสมรส เช่น บิดา มารดา ปู่ ย่า ตา ยาย

2.7 องค์ประกอบสำคัญของการจัดระเบียบทางสังคม

2.7.3 บทบาท

การปฏิบัติตามหน้าที่และการแสดงพฤติกรรมตามสถานภาพ สถานภาพและบทบาทเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กัน สถานภาพเป็นตัวกำหนดบุคคลให้รู้จักหน้าที่และความรับผิดชอบ บทบาทเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมและคาดหวังให้บุคคลกระทำ การที่บุคคลมีหลายสถานภาพอาจเกิดบทบาทที่ขัดกัน (Roles conflicts) หมายถึง การที่คนคนหนึ่งมีบทบาทหลายอย่างในเวลาเดียวกันและขัดกันเอง ทำให้ยากต่อการปฏิบัติตามบทบาทใดบทบาทหนึ่ง

ใบงานที่ 2

1. จงบอกความหมายของ “สังคม” มาโดยสังเขป
2. การจัดระเบียบทางสังคมคืออะไร
3. บรรทัดฐานทางสังคม มีกี่ประเภท ประกอบด้วยอะไรบ้าง
4. องค์ประกอบของสังคม ประกอบด้วยอะไรบ้าง
5. ระบุสถานการณ์ที่ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด 3 สถานภาพ พร้อมบอกบทบาท
ระบุสถานการณ์ที่ได้มาด้วยความรู้ความสามารถ 3 สถานภาพ พร้อมบอกบทบาท